

No tingueu por és una de les frases més repetides de Jesús. I potser és la seva manca de por quan està davant dels qui han de decidir sobre la seva vida un dels trets que més impacten dels relats de la Passió.

Eduard Rey

¿Quina relació tenim com a preveres i responsables de comunitats cristianes amb els col·laboradors, amb els encarregats de les diverses activitats, amb els membres de la comunitat en general?

Agustí Borrell

És un fet que degut a les operacions urbanístiques, el centre de les grans ciutats, reconvertits en zones d'oci, s'han buidat d'habitants i, per tant, de feligresos de les parròquies corresponents..

Xavier Morlans

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 136
Juliol/Agost 2021

Any XII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Superant els bàndols i les pors.....	6
EDUARD REY	
De parròquies territorials a parròquies existencials.....	10
XAVIER MORLANS	
Pau i els seus coneguts. A propòsit de Romans 16.....	12
AGUSTÍ BORRELL	
El bisbe Josep Pont i Gol.....	15
JOSEP MIQUEL BAUSSET	
Algunes línies d'espiritualitat ecològica.....	18
IVAN CID	
La creació és l'àmbit on Déu vol entrar en relació amb nosaltres...19	
CARLOS BOSCH FALGUERAS	
La dimensió catequètica de la litúrgia.....	21
JOAN MUNDET	
Viure la vellesa amb pau i serenitat.....	22
+ XAVIER NOVELL	
Un cardenal a la presó	23
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

La vida és un itinerari que es construeix cercant la felicitat, el gaudi i el goig de ser en aquest món, després d'haver rebut ocasions i maneres per fer fecunda l'existència. Certament, no tothom neix amb les mateixes possibilitats ni tothom mor en la mateixa situació. Som diferents en néixer i a l'hora de morir. Però hi ha una dada comuna al naixement i a la mort: la fragilitat que caracteritza aquell i aquesta, i la necessitat absoluta, que hi ha en l'un i en l'altra, d'afecte, de companyia i de ser ajudat. No podem néixer per nosaltres mateixos, i és bo morir acompanyat. Aquest és un desig universal: passar per la mort amb la màxima humanitat i dignitat possibles.

Aquestes paraules inicials voldria orientar cap al tema de l'eutanàsia i de la llei que ha entrat en vigor el propassat mes de juny. Les reflexions des del punt de vista cristià sobre què vol dir aquesta situació no han mancat en els darrers temps. El mes de març, a l'Ateneu, es va fer un Congrés sobre el «ben viure» i el «ben morir», que quatllarà en un llibre de propera publicació. A més, les professores Bofarull i Esquerda i els professors Torralba i Viñas tenen penjades a *youtube* sengles intervencions sobre el tema. Diverses diòcesis s'han fet ressò igualment de la qüestió, que és del tot rellevant. La llei de l'eutanàsia és una ferida en la humanització d'una societat, ja colpida per l'epidèmia i que ara necessita senyals de vida i no de mort.

Succeeix sovint que un mor tal com ha viscut, i que s'acosta a la mort amb el to i els principis que l'han singularitzat durant els anys del seu camí per aquesta terra. No em refereixo a les condicions amb què una persona pot passar els últims temps de la seva existència. Quan el cos s'afebleix, la malaltia hi té un paper a jugar, i no es pot preveure allò que passarà. Aleshores, restem a mercè de la fragilitat, i per això una vida plena en molts sentits pot conèixer un final desdibuixat que afecti elements centrals de la persona, com són, per exemple, l'intel·lecte o la mobilitat.

Ara bé, una persona minvada –fins i tot fortament minvada– de les seves capacitats, resta un subjecte personal, un ésser de carn i ossos, d'ànima i d'esperit, de sentiments i voluntat –potser inexpressada per culpa de la malaltia. Mai no deixem de ser fills i filles de Déu. I ens mantenim semblants a Ell perquè, fins i tot quan el cos ens falla de manera greu, no perdem la capacitat d'estimar. Podem perdre la paraula i fins i tot el raciocini i la racionalitat, però no deixem d'estimar i de ser estimats, de rebre i de donar –ni que sigui amb una mirada marcada per una vida que s'escola. L'amor actiu ens abandona

aparentment amb el darrer alè, però, de fet, aquest amor no es dissol ni es desfà sinó que es projecta cap a l'eternitat. L'amor dura per sempre, tant el de Déu com el de cada home i cada dona que han passat per aquesta terra.

Els primers cristians eren coneguts per sortir fora de les portes de les ciutats a recollir els cadàvers dels nadons que havien estat exposats de manera furtiva i finalment morien abandonats. Molts d'aquests nadons feien cap als cementiris cristians, situats en catacombes properes, i allí eren enterrats tal com correspon a un ésser humà, amb la dignitat que mereix un cos que és temple de l'Esperit Sant, amb la cura que pertoca a la carn mateixa del Senyor Jesucrist. Un pobre o un malalt, sovint ancians, són exactament carn del Senyor. I qui els toca entra en contacte amb el Pare de tots i de totes. La persona que s'encamina al final de la vida és una benedicció per a tothom, i per això tots podem convertir-nos en una benedicció per a ell. Una bona mort, la que es viu traspassada per la dignitat que li ve de l'amor donat i rebut, és realment una benedicció. Una mort és bona quan l'envolta la bondat, quan l'encercla la misericòrdia. Aleshores aquesta mort deixa de ser una maledicció, per al qui la pateix i per als qui l'acompanyen, i esdevé una gràcia, potser paradoxal, que combina sofriment i serenor, gratitud i recança, dificultat i proximitat de Déu i dels seus àngels que et venen a buscar.

Per això «eutanàsia» hauria de ser una paraula que no impliqués una derrota davant la mort sinó que indiqués un triomf de la vida, és a dir, una mort enmig de la vida i de l'amor. Una acceleració de la mort és una capitulació, una situació mancada d'esperança. La persona que es troba en el dilema de com posicionar-se davant la seva pròpia mort pot quedar refermada en els seus sentiments de rendició davant d'una situació que, sovint, el supera, o bé pot ser ajudada a recuperar l'esperança en la vida, fornida, això sí, de la qualitat necessària malgrat les dificultats amb què es troba. Què és més humà? Què construeix més la humanitat dels éssers humans? La resposta, és una assistència mèdica i legal per a decidir que és preferible morir? O bé la resposta és una ajuda feta des del cor i la ment –i també des de les conviccions religioses de cadascú, quan hi són– amb la finalitat d'oferir a la persona tots els mitjans possibles perquè trobi la pau. Aquests mitjans inclouen el consol i el suport que dona l'amistat (del nucli familiar o d'altres nuclis), l'eficàcia de les cures pal·liatives, l'auxili espiritual que prové de la fe en Déu i en la seva misericòrdia i que es vehicula a través dels sagraments de l'Església (eucaristia, penitència, unció).

Per tant, cal dir un sí a l'«eu-tanàsia», és a dir, al ben morir, a aquell ben morir en el qual triomfen la vida i l'esperança. Un sí a la mort digna, digníssima, que és la que arriba enmig de l'escalf i de la companyia, de la consciència que la vida se'n va i que ara és el moment de fer balanç: recapitular tot el que s'ha viscut, recordar tots els afectes rebuts i donats, posar-se en mans d'una medicina que lluita contra el patir i de fet l'empeteix fins al punt de fer-lo suportable, col·locar-se en mans de Déu, el Pare, al qual confiem el nostre esperit tal com va fer Jesús en el moment de la seva mort (vegeu Lluç 23,46). De la mateixa manera que tenim una cura exquisida dels infants que neixen i els envoltem

d'atencions per tots costats, cal igualment ocupar-se i preocupar-se de les persones que es troben immerses en una malaltia greu, potser crònica, i garantir-los la vida.

És igualment important la vida que comença i la vida que se'n va. La vida sempre és un do, i la humanitat en el seu conjunt n'és la guardiana. Ho és la vida del qui es teixeix en el ventre de la mare (vegeu Salm 139,13). Ho és la vida del nou ésser que trenca el primer plor enmig del goig de la mare que l'infanta (vegeu Joan 16,21). Ho és la vida del qui cau malalt i vol retornar al món de la salut (vegeu Isaïes 39,1-3). Ho és la vida del qui es troba al corredor de la mort i malda perquè la justícia dels homes no ocupi el lloc de la justícia de Déu (vegeu Joan 19,11). Ho és la vida dels pobres que recorren al Pare del cel, perquè no desapareguin enmig de l'abandó i l'oblit que pateixen (vegeu Isaïes 41,17). Ho és la vida dels qui senten que caminen cap al final del seu trajecte en aquest món i, davant una mort més o menys propera, mantenen la seva esperança (vegeu Lluç 23,42). Ho és la vida de tothom, homes i dones febles i trencadissos, que demanen ser escoltats i estimats en el moment del trànsit (vegeu Salm 130,1-2).

La responsabilitat d'acompanyar la mort dels qui es troben al final de la vida és col·lectiva. Cada actor social hi té un paper diferenciat. Per això la llei sobre l'eutanàsia que el mes de juny de 2021 ha posat en marxa el Govern espanyol, prèvia aprovació de les dues cambres legislatives, no respon als reptes que planteja el ben morir. En aquesta llei es pressuposa que l'única sortida del qui es troba en dificultats greus de salut és, en els supòsits contemplats per la mateixa llei, que decideixi l'eutanàsia activa, una forma semblant a la del suïcidi assistit. La llei no contempla la veritable «eu-tanàsia», l'alternativa del ben morir, sense acarnissament ni sofriment, acompanyat personalment des dels diversos angles existencials (mèdic, psicològic, espiritual), amb l'instrument de les cures paliatives i els equips de PADES, feliçment existents. Allò que hauria d'haver estat una llei sobre el final de la vida s'ha convertit en una llei per a regular l'acceleració de la mort –amb criteris dubtosos pel que fa al seu compliment i amb la sospita de buscar l'estalvi sanitari inherent a la pràctica de les morts accelerades. Atès que no hi ha hagut debat social sobre la llei, s'ha produït un cert abús de poder per part del legislador.

En una paraula, cal recuperar l'antropologia cristiana, fonamentada en l'Evangelí, i proposar-la una vegada i una altra a una societat on no se cerqui la mort, sinó la vida.

Un sol cor i un sol esperit

Superant els bàndols i les pors

EDUARD REY

*prevere caputxí
president de la URC*

Una pintada a la paret

Algun dia la por canviarà de bàndol. Aquest era el text d'una pintada a la paret que vaig veure fa uns dies. Em va cridar l'atenció. És una pintada que respira ressentiment, potser fins i tot desig de venjança. Són sentiments comprensibles quan algú ha passat por, i sobretot si sent que l'ha passada per culpa d'un altre. Però malgrat que aquests sentiments siguin comprensibles, no deixen de ser inquietants. Com no deixa de ser inquietant l'ús de la pròpia paraula *bàndol*. Una cosa és sentir-se part d'un grup, o d'una comunitat, però la paraula *bàndol* pressuposa enfrontament: el de l'altre *bàndol* és, per definició, l'enemic. L'autor de la nostra pintada se sent en una mena de guerra, veu la seva por, i assumeix que alliberar-se de la por significa passar-la a l'altre, deixar de ser el qui la sofreix per convertir-se en el qui la infligeix.

No tingueu por és una de les frases més repetides de Jesús. I potser és la seva manca de por quan està davant dels qui han de decidir sobre la seva vida un dels trets que més impacten dels relats de la Passió. Si sovint les comunitats humanes miren d'usar la por per sobreviure, per marcar el seu terreny, per mantenir a ratlla els qui els podrien posar en perill, Jesús sembla voler crear una comunitat totalment diferent, basada en la fe, i no en la por, una comunitat que es viu a si mateixa amb una identitat ben definida, però no com un bàndol. En el record que ens ha quedat dels primers cristians, especialment dels màrtirs, veiem sovint unes persones que ni tenen por ni aspiren a fer por als altres. La confiança en l'estrany poder que s'ha manifestat en la persona de Jesús, i especialment en la seva resurrecció, els ha obert l'autèntic alliberament tant de la por pròpia com de la necessitat de fer que els altres ens en tinguin.

La pandèmia de Covid-19

Sembla que en pocs dies podrem començar a prescindir de la mascareta pel carrer. Ara mateix, es comencen a veure aquí i allà persones que cada vegada en fan un ús més relaxat. Desapareixerà així, si més no de l'espai obert, un dels símbols del temps que hem viscut, un temps que ha tingut la seva dosi d'inquietud, d'angoixes i, per què no dir-ho, de por. La pandèmia ens ha situat per un moment a tots en el mateix bàndol, el de la feblesa. Ens ha vingut a recordar el que la Bíblia expressa quan diu que som de fang.

Aquesta assemblea és la del retrobament. I hem de començar amb un record dels nostres

companys i companyes que ens han deixat, sovint, sobretot en aquells mesos del confinament més estricte, sense que ens en poguéssim acomiadar com hauríem volgut. També tenim presents els qui han passat la malaltia, alguns d'ells assistents en aquesta assemblea, i el que hem passat d'una manera o altra tots en veure's suspeses les nostres activitats, allunyades les nostres relacions, compartint la incertesa del futur amb els nostres veïns. El cop ha estat dur a residències i centres sanitaris que molts de nosaltres tenim, però també ha estat difícil per a les escoles o els diversos centres d'acolliment. També ha estat el temps de descobrir, o anar més a fons, en les possibilitats tecnològiques del moment històric que vivim. Ha estat el temps de les videoconferències, de les quals hem descobert amb admiració les possibilitats i de mica en mica també els límits. La URC ha organitzat dues jornades de formació permanent *online*, amb una assistència considerable, i també *online* s'ha pogut mantenir el curs dels novicis fins que s'ha pogut tornar a la presencialitat. Ara que la Santa Seu permet votacions *online*, fins i tot la nostra assemblea podria ser virtual. Però per ser sincers la presència s'agraeix. Estar junts en una mateixa aula, sentirnos directament la veu i veure'ns les cares (o com a mínim els ulls) és viure una altra dimensió, tornar a connectar amb allò que ens fa més humans.

La preocupació per l'escola concertada

Però el món no s'ha aturat. Hi ha temes que es mouen i de què hem de parlar. Hem proposat com a tema de diàleg per a aquesta assemblea el de l'escola concertada i el moment actual en què es troba. En el meu discurs a l'assemblea d'octubre de 2019, la meva primera com a president i l'última que havíem celebrat fins avui, no vaig voler entrar en el tema, considerant que no ha estat mai el meu camp i que, per tant, el desconeixement em podia fer dir coses no prou encertades. En aquests gairebé dos anys sí que he tingut ocasió d'escoltar més sobre el tema i generar alguna reflexió pròpia que, amb humilitat, voldria compartir.

Poc abans del confinament, apareixia en els mitjans de comunicació la notícia de la primera escola catòlica que passava a escola pública. Pel mes de febrer d'enguany, s'anunciava que altres escoles seguien el mateix camí. Em fa molt de respecte el que s'ha viscut i s'està vivint en aquestes escoles, i aquells de vosaltres que us heu sentit empesos a prendre aquesta decisió. No he tingut ocasió de parlar amb representants de totes les religioses que han donat aquest pas. Però vaig tenir ocasió d'escoltar la descripció de la llarga agonia d'una escola, del sofriment que representa el tancament progressiu d'una línia, amb el que comporta d'acomiadaments, de patiment per part dels professors que veuen perillar el propi lloc de treball, d'incògnita per a les famílies, de sensació de pèrdua continuada per part de la titularitat del centre.

Una de les coses que dolen és com l'administració gestiona la informació d'aquestes incorporacions a la xarxa de l'estat. Sovint són presentades gairebé com a victòries, sempre amb l'anunci d'altres que seguiran. Es tracta d'un discurs, unes decisions i una gestió de la informació que no sembla veure l'escola concertada, especialment la catòlica, com una diversitat positiva, sinó des d'una lògica que, tornant al llenguatge de la pintada, sembla adjudicar-nos bàndol en una mena d'enfrontament, una lògica que no sé si arriba

a generar por, però sí certament inquietud. Hi ha una incoherència gran entre un discurs que exalça oficialment la diversitat en molts camps, però que després vol dirigir exclusivament des de l'aparell de l'estat, que mai no és neutre com pretén, la formació de la mentalitat de les noves generacions.

La baixada de la natalitat converteix el tema en més difícil i dramàtic. I voldria fer notar que les nostres pròpies escoles es troben, en més d'un cas, en situació de competició entre elles mateixes, que es pot fer més greu i més intensa a mesura que hi haurà menys alumnes a repartir. Des de la URC ens hem ofert a obrir canals de comunicació i diàleg entre els qui es trobin en la difícil situació de decidir què fer amb una escola que per les raons que sigui es comença a veure com a no viable i altres congregacions que puguin mantenir el caràcter cristià del centre, a vegades des de col·laboracions o ajudant a reformular el projecte, a vegades potser des d'un traspàs global del projecte a algú que el pugui assumir. Seria trist si això es convertís simplement en allò del peix gros que es va menjant els petits. Potser ens arriba el moment de donar concreció i normalitat a la intercongregacionalitat de la que tantes vegades hem parlat. Crec que també en aquest sentit val la pena fer una reflexió oberta i compartida.

Sobre els indults

Pel que fa a la situació política, sense dir la paraula *indult* directament, els Bisbes de Catalunya han fet una nota prou explícita sobre el tema, en què afirmen: “Ens mostrem convençuts de la força que tenen el diàleg i les mesures de gràcia en totes les situacions de conflicte.” Crec que tots compartim aquesta visió, agraiïm la nota en aquest moments i ens adherim al seu contingut i al seu esperit. També és molt rellevant la idea que repeteixen del seu propi comunicat de fa dos anys: que per afrontar la situació política del nostre país es “necessita alguna cosa més que l'aplicació de la llei.” Com fa entendre la nota dels bisbes, els indults o qualsevol altra mesura en aquest línia poden ajudar a trencar la lògica de bàndols en què malauradament molts estan instal·lats des de fa temps. Preguem perquè entre tots sapiguem aprofitar aquest pas i veure com cal traduir en decisions polítiques les diferències de sentit de pertinença i d'identitat que hi ha en la nostra societat.

Entorn d'aquest tema, es comença a detectar a vegades una sensació forta de cansament. Han estat massa les decisions poc explicades, les intervencions judicials en temes que no haurien hagut de sortir de l'àmbit polític, els defensors de la lògica estranya del “com pitjor, millor” i la falta de memòria, de consciència i de comprensió de l'autèntica complexitat de la Catalunya actual i la seva història. Tot plegat, més la pandèmia, ha acabat generant en més gent del que sembla una sensació d'esgotament. Tant de bo que aquest gest ajudi a trobar nous camins, que mai no seran al gust de tothom, però que ens puguin permetre tenir la sensació que caminem cap a algun lloc i que la lògica de bàndols i de pors va quedant enrere.

(...)

Conclusió

Entre altres efemèrides que hi deu haver, se celebra enguany i l'any vinent el cinquè centenari de la conversió de sant Ignasi de Loiola. Si encara no heu anat a Manresa a veure la Cova amb els nous mosaics, us exhorto a fer-ho, ja que valen molt la pena. Connectant amb la idea dels bàndols, sempre m'ha cridat l'atenció un detall de la meditació anomenada "de les dues banderes", en els Exercicis Espirituals. Allà es descriuen dos bàndols enfrontats. Però així com el cap del bàndol bo, Jesucrist, reuneix éssers humans al seu voltant, el cap del bàndol enemic es serveix només de mals esperits, *innumerables demonios*.

Sempre m'ha semblat un gran encert que sant Ignasi no posi humans en el bàndol del mal. Sembla que no vulgui donar arguments al qui s'apunti al bàndol del bé per veure's com una facció més en una humanitat dividida en sectors enfrontats. Segons sant Ignasi, l'arma del bàndol de Jesucrist és la humilitat, filla de la pobresa espiritual i de la disposició a rebre menyspreus si cal. Són unes armes que no fan por, unes armes que no creen bàndols. Que aquest sigui el nostre esperit com a religiosos, un esperit que ens porta certament no a dissoldre la nostra identitat, sinó a afirmar-la, amb coratge i decisió, com la identitat que es basa en l'amor que es va entregar per nosaltres a la creu, que segueix convocant-nos a cada eucaristia i que ens allibera de la por sense necessitar traspasar-la a cap suposat bàndol enemic.

Paraules al començament de l'assemblea de la URC – 23 de juny de 2021

Presents com el llevat

De parròquies territorials a parròquies existencials

XAVIER MORLANS

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)
parròquia Hospital de Campanya Santa Anna*

Es tracta d'un model que s'està intentant aplicar en parròquies del centre històric de les grans ciutat però que, donat l'alt índex de secularització, no es pot descartar que sigui un model inspirador *mutatis mutandis* per a parròquies en general. Ens ho deia Benjamín Bravo, prevere mexicà veterà de la pastoral de les grans ciutats, en el Congrés Internacional celebrat a Barcelona el maig del 2014: "Cal passar del territorial al cultural".

Viatjant per ciutats d'Europa, ¿qui no ha vist una antiga església dessacralitzada i convertida en sala de concerts, cafeteria-floristeria, o fins i tot discoteca o sala de desfilades de moda? És un fet que degut a les operacions urbanístiques, el centre de les grans ciutats, reconvertits en zones d'oci, s'han buidat d'habitants i, per tant, de feligresos de les parròquies corresponents. La manca de comunitats i de preveres, i les altes despeses en el manteniment dels edificis antics porten finalment a les cúries diocesanes a vendre o llogar els temples reconvertits com s'ha dit amb finalitats d'oci.

Hi ha una alternativa a aquesta solució secularitzant? Sí: aprofitar la centralitat de les dites parròquies i la facilitat de comunicació amb qualsevol punt de la ciutat per a obrir la parròquia a un interès cultural o a un grup ètnic o social. Així poden sorgir: parròquia dels universitaris, parròquia dels esportistes, parròquies dels joves segons tribus urbanes (skaters, rappers,...) parròquia dels filipins, parròquia dels llatinoamericans, parròquia dels sense sostre, ...És el que s'ha convingut en anomenar parròquies existencials, és a dir parròquies que ja no venen determinades per la pertinença dels feligresos a un territori sinó per la situació o condició de les persones a les que es convoca o es vol atraure.

Aquest és el cas concret de la parròquia de santa Anna al centre de Barcelona que des del gener del 2017, amb motiu d'una onada de fred, va obrir la Capella de la Pietat com a hospital de campanya per acollir, de dia, als qui dormien al carrer, i que ara, amb la pandèmia, para la Taula de la Fraternitat al claustre gòtic per a unes cent-cinquanta persones sense sostre o afectades per les conseqüències econòmiques i socials de la pandèmia. Val a dir que no es tracta d'un menjador social ni d'una Ong sinó de la mateixa

parròquia a través d'un nucli ben actiu dels seus membres que s'obren a practicar la caritat empesos per la vivència litúrgica i per la ressonància que provoca en ells la Paraula de Déu que se segueix anunciant també als acollits i voluntaris que s'hi sumen.

Aquest model, degudament adaptat, pot ser inspirador per a les parròquies en general? Sembla que hi ha motius per a creure que sí. Qualsevol parròquia sigui de ciutat, de capital de comarca o de poble, que experimenta una manca de feligresia i una pèrdua de vitalitat, pot plantejar-se, sense deixar d'atendre els feligresos habituals, una obertura a un sector concret de la societat ja sigui amb un interès cultural (esport, excursionisme, pintura, música,..) o amb una necessitat psicològica, humana o social.

Exemple ja existent d'acollida a veïns amb un interès cultural són les nombroses parròquies que acullen als seus locals els assajos d'un grup de cançó Gospel, on sovint hi canten alguns membres de la parròquia i a voltes el mateix rector. La presència en els locals parroquials, el vincle que es crea amb l'assaig setmanal, i l'empatia dels feligresos facilita un coneixement i una relació que ha portat a no poques persones a reemprendre la seva participació en la comunitat cristiana. Es tractaria de fer experiències semblants amb afeccionats a diversos esports, o arts com pintura i literatura. Un exemple: els ciclistes amateurs. Són homes madurs i voluntariosos. Motiu de la convocatòria: oferir una pregària o una eucaristia pels ciclistes atropellats en carretera al llarg del darrer any. Oferir trobades periòdiques per compartir la seva reivindicació d'una major seguretat viària i el seu amor a aquest esport. En aquests casos és fàcil fer publicitat oberta de la convocatòria.

Exemple d'acollida en els locals parroquials de persones amb determinades necessitats psicològiques o socials serien els grups d'Alcohòlics Anònims. Si bé cal precisar que mentre AA.AA demana una autonomia total respecte de la parròquia, en el cas que proposem es tractaria de fer possible una fluïdesa de relació i de tracte amb els membres de la parròquia i el mateix rector. Situacions semblants serien: famílies amb membres amb trastorn de personalitat o amb addiccions (ludopatia, videojocs, consums), pares amb dificultats amb els fills adolescents, famílies monoparentals,... En aquesta casos la convocatòria hauria de tenir un caire privat i no públic òbviament.

En ambdós casos – interès cultural o necessitat social - l'oferta de trobar-se en els locals parroquials (i si cal pel nombre d'assistents en el mateix temple) seria gratuïta i desinteressada, però estaria convocada i moderada per uns representants de la parròquia amb sinergia amb els propis interessats. Com tot, cal fer-ho amb intel·ligència emocional, amb empatia i amb bon gust, confiant que la relació i els vincles que es vagin creant puguin propiciar amb naturalitat al seu moment l'oferta de l'Anunci cristià i la invitació a la comunitat cristiana.

Anunciar l'Evangeli

Pau i els seus coneguts. A propòsit de Romans 16

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general dels carmelites descalços

Quina relació tenim com a preveres i responsables de comunitats cristianes amb els col·laboradors, amb els encarregats de les diverses activitats, amb els membres de la comunitat en general? En una comunitat cristiana, el tracte entre les persones no pot ser fred ni distant, no es pot reduir a les pures formalitats. El pastor d'una comunitat ha de ser el primer interessat a viure i a promoure un ambient de caliu humà i de comunió evangèlica. Això pressuposa, lògicament, un coneixement real i concret de les persones vinculades a la comunitat. Per reflexionar sobre aquesta qüestió, pot ser il·luminador un text peculiar del Nou Testament que es troba en les cartes paulines.

La Carta als Romans és la més llarga, la més estructurada i la més densa de contingut teològic entre les que Pau va escriure. Hi apareixen en detall alguns dels temes més importants de la teologia paulina: la força salvadora de l'evangeli, la doctrina de la justificació per la fe, la realitat de la vida en Crist i amb Crist, l'acció de l'Esperit en els qui creuen... Si bé Pau no perd mai de vista la repercussió pastoral de la reflexió teològica, en aquesta carta les aplicacions pràctiques no solen ser tan evidents i directes com en altres, la qual cosa és comprensible perquè s'adreça a una comunitat que Pau no ha fundat ni ha visitat encara personalment.

Al final del capítol 15, sembla que la carta arriba a la seva conclusió, quan Pau demana als romans que preguin per ell i els reitera el desig i l'esperança de visitar-los, i fins i tot afegeix una doxologia típicament conclusiva. Tanmateix, el text continua i pren un to ben diferent de la resta, amb una llarga llista de salutacions personals de Pau.

El primer esment, que pren un relleu especial, és per a Febe, que potser és l'encarregada de portar la carta a Roma. Febe és presentada en primer lloc com a «germana», un sinònim de cristiana (terme encara no usat) que reforça la idea de la fraternitat com a element característica de la relació entre els creients en Crist. A Febe se li dóna el títol de *diakonos*, un terme grec que significa literalment «servidor». El títol, usat així, en masculí, sembla designar una responsabilitat específica de servei en la comunitat cristiana. No sabem quin era el sentit concret que tenien els termes referits a ministeris en aquells anys en què encara no estava gaire definida la forma que prendria poc després el ministeri dins la comunitat cristiana. Tampoc no es pot precisar gaire en què consistia el servei de Febe, però Pau assegura que ell mateix ha rebut el seu ajut, després d'anomenar-la amb un altre terme, *prostatis*, que es pot entendre com a “benefactora”.

En els versets següents (Rm 16,3-16) es va desplegant la llarga llista de noms propis que corresponen a persones conegudes de Pau a les quals vol saludar de manera de manera explícita. En tan sols catorze versets hi apareixen fins a vint-i-sis noms. Sense analitzar-los ara en detall, val la pena destacar alguns aspectes significatius.

Habitualment es repeteix un esquema fix: 1) «Saludeu...», 2) nom propi, 3) qualificació de la persona. Normalment Pau recorda el seu lligam amb les persones esmentades, altres vegades fa al·lusió al seu treball eclesial. Sovint es repeteixen les fórmules «en Crist», «en el Senyor»: allò de més important que tenen en comú tots els creients és la seva relació amb Crist, la seva pertinença a ell.

En la llista es barregen noms d'origen grec (Apel·les, Epènet, Narcís, Trifena, Trifosa), llatí (Júlia, Rufus, Urbà) i jueu (Andrònic, Júnia, Prisca, Àquila). És particularment interessant la presència d'unes quantes dones, que tenen un paper actiu en la vida de les comunitats cristianes; això confirma que la igualtat cristiana radical entre home i dona era ja efectiva, almenys en l'ambient paulí. També es fa referència a diverses «cases», és a dir, llocs on es reuneixen les diverses comunitats domèstiques de Roma: Prisca i Àquila, Aristobul, Narcís...

De Prisca i Àquila se'n parla també als Fets dels Apòstols. Havien abandonat Roma després del decret de Claudi que expulsava els jueus (Ac 18,2-3), i van anar a parar a Corint. Allí van acollir Pau, i després el van acompanyar en el viatge a Antioquia (Ac 18,18). Més tard es van establir a Efes (Ac 18,26). Pau els esmenta també en la Primera carta als Corintis (1Co 16,19). Ara sembla que han retornat a Roma, després que Neró havia revocat l'edicte d'expulsió dels jueus. A casa seva acullen les reunions d'una comunitat cristiana, tal com havien fet a Efes (cf. 1Co 16,19). Encara es parlarà d'ells en la Segona carta a Timoteu (2Tm 14,19). No sabem res del que diu aquí sobre el perill del qual haurien salvat Pau, arriscant fins i tot la seva pròpia vida. Pau aprofita l'ocasió per renovar-los el seu agraïment i el de «les comunitats no jueves» a les quals Pau ha pogut continuar servint.

Epènet és recordat com el primer cristià de la província romana de l'Àsia menor. Pau l'anomena «estimat», com a algunes altres persones de la llista. De Maria es destaca el seu treball en relació amb l'anunci cristià, a Roma mateix; igualment de Trifena, Trifosa i Pèrsida.

Andrònic i Júnia potser són una parella. Es diu que han compartit la presó amb Pau, si bé, com és sabut, Pau fou empresonat moltes vegades (cf. 1Co 11,23). Deuen ser cristians des de molt aviat (abans que Pau), i són anomenats apòstols, segurament en un sentit ampli, que servia per designar els missioners cristians dels primers temps.

Ampliat és un nom habitual entre els esclaus, com també ho són Urbà i Eustaqui. De Narcís tampoc no en sabem res; era el nom, per exemple, d'un cèlebre llibert, que fou ministre de Claudi, i del qual parla l'historiador jueu Flavi Josep. Rufus podria ser identificat amb el fill de Simó de Cirena (cf. Mc 15,21); si bé no hi ha cap més indicatiu que la coincidència del nom; Pau saluda especialment la mare de Rufus, a la qual se sent molt unit.

Convé notar, tanmateix, que no tot són salutacions afectuoses. Immediatament arriba un breu fragment (16,17-20) que conté una dura crida d'atenció contra els qui provoquen divisions i escàndols en la comunitat. Això ens pot fer pensar que cal que hi hagi sempre un discerniment evangèlic sobre les actituds de les persones, i que això també és una funció del pastor de la comunitat, que és responsable de la comunió eclesial, fonamentada en l'amor i en l'adhesió a Crist i la veritat de l'evangeli.

El text no acaba aquí. Hi ha temps encara (16,21-23) per a les salutacions "a la inversa", és a dir, de part dels qui són amb Pau cap als destinataris de la carta. Aquí hi apareixen altres noms, fins a un total de vuit més. Es tracta d'alguns dels col·laboradors actuals de l'apòstol, entre els quals destaquen l'habitual Timoteu, i també Terci, que es presenta com el qui ha escrit (redactat?, transcrit?) la carta.

Una nova i llarga doxologia (16,24-26) posa el punt i final, ara sí, a la carta. És un text de to poètic i litúrgic. En l'original grec, és una sola frase, llarga i recarregada, amb expressions que tenen una certa proximitat amb el llenguatge de les cartes als Efesis i als Colossencs. Té igualment una certa relació temàtica amb l'inici de la carta (Rm 1,1-7), segurament amb la voluntat d'establir una inclusió.

Més que cap altre fragment dels seus escrits, el capítol 16 de la Carta als Romans ens mostra amb evidència la manera d'actuar de l'apòstol envers els membres de les comunitats cristianes. Pau coneix les persones, les recorda amb afecte i de forma concreta i explícita. És l'actitud del responsable d'una comunitat que se sent vinculat a cada una de les persones i que se'n preocupa fins i tot quan n'és lluny.

Deixebles de l'Evangelí

El bisbe Josep Pont i Gol

JOSEP MIQUEL BAUSSET

monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat

Aquest 4 d'agost s'escau el setantè aniversari de la preconització de mossèn Josep Pont com a nou bisbe de Sogorb.

Nascut a Bellpuig (Urgell), als 12 anys Josep Pont ingressà al seminari de Solsona, on va fer els estudis eclesiàstics. L'any 1926 va anar a estudiar a la Universitat Gregoriana de Roma, on obtingué el grau de doctor en teologia i el batxiller en Dret Canònic. L'any 1931 fou ordenat prevere, i el 1939 va entrar com a formador del Seminari de Solsona.

El Dr. Pont, superior i formador del Seminari de Solsona, representava la cordialitat, la tendresa i la jovialitat. Segons alguns antics seminaristes, gràcies a ell, aquella casassa esdevenia humana i la disciplina, amorosa, sense deixar de ser exigent. El Dr. Pont era un home molt ordenat i metòdic. Tenia a més, un gran prestigi com a professor. De fet, fou el millor pedagog que passà pel Seminari de Solsona, perquè sabia alternar el *fortiter* i el *suaviter* de la vella pedagogia.

Però en morir el bisbe Comellas, el Dr. Pont fou "exiliat" del Seminari. Amb tot, el nou bisbe, Vicent Enriquer i Tarancon, veient la gran vàlua de mossèn Pont i Gol, no tardà en rehabilitar-lo: canonge, canceller-secretari de Cambra i de Govern de la diòcesi i secretari general del Sínode de 1949. Fins que el 4 d'agost de 1951, ara fa setanta anys, fou preconitzat nou bisbe de Sogorb. Va ser consagrat a Bellpuig, el seu poble, pel bisbe Tarancon, el 30 de novembre del mateix any. Home amable, senzill i acollidor, va prendre possessió de la Seu de Sogorb, el 20 de gener de 1952, emportant-se com a secretari, mossèn Antoni Deig, que uns anys més tard seria bisbe de Menorca i posteriorment de Solsona.

La mentalitat del bisbe Josep va ser postconciliar molt abans del Concili. El seu magisteri va ser un magisteri discret, que podia desconcertar per la seva senzillesa. Més savi que magistral i més itinerant que sedentari, com els bons pastors, mai no va dir aquelles grans coses que no diuen gran cosa! I ell, que coneixia tan bé la història, preferia parlar d'una manera concreta: de la Cova Santa o de la nova parròquia del barri València de Borriana, del Canigó, de l'Abat Oliba o del Dr. Cardó. Va ser un home que mai no es va permetre pensar o parlar malament d'un altre! I quan algú li preguntava perquè certes coses arribaven tan tard, responia que, en el fons, era el mateix problema de perquè el Fill de Déu s'havia encarnat tan tard! Era la Teologia, no del retard, sinó de la confiança; una Teologia provident, capaç d'inspirar l'obediència més neta i l'audàcia més gran. La frescor i la contundència de la paraula del bisbe Josep era viva, perquè d'una banda, no perdia la seva novetat i de l'altra, perquè animava a vore amb esperança els esdeveniments nous i

imprevisibles. Per això el bisbe Josep va destacar per la seva ajuda i per la seva sol·licitud als pobres i marginats.

L'any 1960, amb la segregació d'una bona part del territori de la diòcesi de Tortosa, es creava el nou bisbat de Sogorb-Castelló, del qual, el Dr. Pont va ser el seu primer bisbe. Un bisbe recordat i estimat, encara avui. Per mitjà d'un Decret Pontifici, se segregaren, i també s'annexionaren diverses comarques a la vella Seu de Sogorb. D'aquesta manera, els arxiprestats de la ciutat de Castelló, Albocàsser, Lluçena, Nules i Vila-real, que havien pertangut a la diòcesi de Tortosa, passaven a formar part del nou bisbat de Sogorb-Castelló.

El bisbe Josep va estimar amb passió la primera Església que va servir en el seu ministeri episcopal: “coses, llocs, i gent que jo he estimat i he servit, i encara porto dintre del cor, com la festa de la Magdalena, el tercer diumenge de Quaresma, amb la canya a la mà, i ensenyas verdes pertot arreu”

En prendre possessió de la Seu Primada de Tarragona, l'any 1971, el nou arquebisbe declarava: “una part del meu cor, es queda en aquelles boniques terres valencianes, al costat de la Mare de Déu de la Cova Santa, i la Mare de Déu del Lledó”. El bisbe Josep havia recorregut les velles terres del Maestrat i de la Plana, les Valls del Palància i del Millars, i per això afirmava: “aquests camins els he recorregut tots, durant els millors anys del meu servei de bisbe de l'Església”. El bisbe Josep sempre recordava que havia ocupat, durant 19 anys, el lloc 75è com a bisbe de Sogorb, i al mateix temps, “sóc el cap i començament d'una nova etapa d'aquell venerable episcopologi, en esdevenir l'any 1960, primer bisbe de Sogorb-Castelló”. Juntament amb el bisbe de Vic, Ramon Masnou, i també amb el de Solsona, Vicent Enrique i Tarancon, el bisbe Josep va ser l'única jerarquia que defensà la llengua que compartim valencians, catalans i mallorquins, com a llengua del Poble en la litúrgia i en l'ús públic. Durant els anys de servei al bisbat de Sogorb-Castelló, el bisbe Josep va afavorir la introducció de la nostra llengua a l'Església, en totes aquelles zones de la diòcesi, que eren valenciano-parlants. Per al bisbe Josep, “l'Església no té fronteres, però es projecta sobre l'home concret, amb totes les seves circumstàncies. Per això l'Església es realitza en les diverses comunitats humanes, locals o culturals, distintes per la llengua, la cultura i la geografia”.

Clar defensor de la unitat de la llengua, en certa ocasió rebé l'encàrrec per part d'un dels responsables de la revista *Cavall Fort*, de sondejar la possibilitat i l'oportunitat d'iniciar una edició en valencià d'aquesta revista infantil. El Dr. Pont afirmà amb rotunditat que no ho considerava necessari, pel fet que la llengua catalana de la revista citada i el valencià que es parlava a la seva diòcesi, no tenien cap diferència essencial i tots els qui llegien *Cavall Fort* al País Valencià, no necessitaven diccionari!

De fet, Pont i Gol, amb Jubany i Masnou, va ser el responsable, al Vaticà II, que la *Lumen Gentium* reconegués a les minories nacionals el dret a la seva pròpia llengua i cultura. El bisbe Josep va ser decisiu per tal d'aconseguir que, a Espanya, el català fos llengua litúrgica, quan els bisbes espanyols defensaven que només ho podia ser el castellà.

El bisbe Pont i Gol va ser un bisbe plenament conciliar. Per a ell, el Concili era alguna cosa més que una gran notícia: “És una mentalitat, un criteri, una línia a seguir: l’Evangeli vist amb l’autenticitat que els nostres temps reclamen”. I és així com el Concili va transformar el bisbe Josep. Es deia que el Dr. Pont havia tornat de Roma, després de la tercera etapa conciliar, amb una actitud més senzilla encara, amic del diàleg, defensor dels drets humans, compromès amb la renovació i l’aggiornamento.

En una homília a Vila-real, el desembre de 1965, deia: “l’Església, renovada en el Concili, se’ns presenta com a Església dels pobres i servidora de la pau”. I continuava: “l’Església vol anar despullant-se de les aparences de poder, de la força de les riqueses, de la influència terrena”

El bisbe Josep desitjava una Església oberta a tothom i per això creia que la missió de l’Església “no era obtindre triomfs, ni conquerir res: l’Església no vol dominar ningú. La missió de l’Església. És la de ser ferment i testimoni enmig del món”

Setanta anys després del seu nomenament com a bisbe de Sogorb, el bisbe Josep Pont i Gol encara som molts els valencians que enyorem la seva bondat de pare i la seva fidelitat de bisbe. Un bisbe al servei d’un poble al qual estimava i servia amb molt d’amor i sol·licitud pastoral.

Reflexió des del SIJ

Algunes línies d'espiritualitat ecològica

IVAN CID

prevere del bisbat de Tortosa

delegat de joventut

Quan els joves coneixen el testimoni de Sant Francesc d'Assís els segueix resultant actual, atractiu i desperta, almenys, la curiositat com un jove ric ho deixa literalment tot i es posa a lloar el Senyor en la seva vida.

Sant Francesc manifesta una atenció particular vers la creació de Déu i cap els més pobres i abandonats; viu com inseparable la preocupació per la natura, la justícia amb els pobres, el compromís amb la societat i la pau interior. Per a ell cada criatura era una germana, en la relació amb totes les criatures renuncia a convertir-les en un objecte d'ús i domini. És capaç de reconèixer la natura com un fantàstic llibre on Déu ens parla i ens reflecteix alguna cosa de la seva bellesa y bondat. I tot això ho fa vivint una meravellosa fraternitat.

L'encíclica "*Laudato Si*" fa una crida als joves i no tan joves a una conversió ecològica, a la necessitat d'alimentar una passió per cuidar el món. Una conversió que naix des de dins i lligada a una espiritualitat que no queda desconnectada del propi cos ni de la natura. El Papa ancora aquesta conversió i espiritualitat en els vint segles d'història de l'Església i ens recorda com Benet XVI ja en l'inici del seu ministeri ens deia que els deserts exteriors es multipliquen en el món perquè s'han estès els deserts interiors.

Alerta que, davant aquesta crida i espiritualitat, alguns cristians se'n burlen i romanen passius a les necessitats del medi ambient, caient així en una incoherència vital; no podem oblidar que viure la vocació de ser protectors de l'obra de Déu és part essencial d'una existència virtuosa en la vida cristiana.

El desgast ambiental és un tema global que implica a la humanitat sencera i per això aquesta conversió ecològica no deixa de ser també una conversió comunitària perquè als problemes socials es respon amb xarxes comunitàries i a l'Església tenim l'oportunitat de formar-la.

A tota aquesta situació el Papa ens proposa unes senzilles, clares i profundes actituds que ajudaran als creients i també als joves, a viure una espiritualitat ecològica:

Gratitud i gratuïtat. El món és un do del Pare al qual li hem de respondre amb gestos gratuïts i generosos encara que ningú els vegi.

Una comunió universal manifestada amb una amorosa consciència de no estar desconnectats de les altres criatures, el món es contempla des de dins.

Despertar la creativitat i l'entusiasme essent instruments que ajudin a resoldre els drames del món oferint-se a Déu en els germans que més ho necessiten.

Que aquestes línies d'espiritualitat ecològica ens moguin a compartir amb les generacions més joves l'experiència profunda de la vivència i presència de Déu en el quotidià.

La creació és l'àmbit on Déu vol entrar en relació amb nosaltres

CARLOS BOSCH FALGUERAS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

director del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut

Pel poble d'Israel el temple era el centre de la vida política, social, econòmica, religiosa... Però sobretot era el lloc de la presència de Déu, on Déu habitava enmig del Seu poble. Sant Pau, coneixedor del culte jueu, diu als cristians de Corint que els nostres cossos són temples de l'Esperit Sant (cf. 1 Co 6, 19). A imatge del temple, juntament amb el Papa Francesc, podem dir que "tota la natura, a més de manifestar Déu, és lloc de la seva presència" (*Laudato si'*, 88). La creació és l'àmbit on Déu vol entrar en relació amb nosaltres, manifestant i compartint amb nosaltres la seva glòria, la seva Vida, la seva Santedat, perquè la seva joia sigui també la nostra, i la nostra joia sigui completa (cfr. Jo 15, 11).

Ara bé, aquesta presència pot passar desapercibuda als nostres ulls. Invertint el dit castellà, "corazón que no siente, ojos que no ven". Els cors endurits impedeixen als ulls contemplar la veritat i descobrir la presència divina que habita en la creació. Per a una conversió ecològica, és necessari despertar la sensibilitat a la presència de Déu en l'altre i en la natura: "l'existència humana es basa en tres relacions fonamentals estretament connectades: la relació amb Déu, amb el proïsme i amb la terra. Segons la Bíblia, aquestes tres relacions vitals s'han trencat, no sols externament, sinó també dins de nosaltres" (*Laudato si'*, 66). El camí de l'ascesi, de purificació, que tants sants han recorregut al llarg de la història col·labora amb la gràcia per restaurar aquesta triple relació. Tanmateix, un camí ascètic de conversió ecològica només és cristià quan entenem la natura com a do rebut del Pare. En cas contrari, correm el risc o bé de situar-nos al centre de la realitat per dominar-la (antropocentrisme), o bé de situar la natura al centre de la realitat perquè en tinguem cura (ecologisme). El cristianisme no situa al centre de la realitat ni a la persona ni a la natura, sinó a Crist. Un cop més, la fe respon amb un et-et, i no amb un aut-aut, ja que estem cridats a "treballar i tenir cura" de la creació (cf. Gn 2,15).

Des d'aquesta centralitat de Crist a la creació, l'home serà capaç d'abandonar la seva falsa centralitat i reconèixer la veritable realitat de la creació: que és teofania de la glòria de Déu. Aquesta conversió suposa, en un primer moment, dos actituds fonamentals: "gratitud i gratuïtat" (*Laudato si'*, 220). Un sol és el cor cridat a viure aquesta triple relació. No s'estima l'home quan es menysprea la natura, ni es cuida la natura quan es descarta la persona. Aquest cor és el que ha de morir com el gra de blat per donar fruit, ja que "no hi haurà una nova relació amb la natura sense un nou ésser humà" (*Laudato si'*, 118).

Només entent la natura (i nosaltres en ella) com a criatura, entendrem, com Jesús a l'últim sopar, que "tot allò que és teu és meu" (Jn 17, 10) i respondrem amb el desig de "retornar al Senyor tot el bé que m'ha fet" (Sl 116), i podrem i voldrem dir com Jesús "allò que és meu és teu" (Jn 17, 10).

Reclinats sobre el pit del Senyor

La dimensió catequètica de la litúrgia

JOAN MUNDET

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
vicari de la parròquia de la Mare de Déu dels Desemparats*

És un fet actual com catequetes i liturgistes mai no han estat “els millors amics”. Sovint en el món catequètic s’ha fet referència als liturgistes com els “rubricistes” i a l’inrevés als catequetes com aquells “de la plastilina”. Sovint no s’ha viscut l’esperit del Concili on litúrgia i catequesi van de la mà.

A *Christus Dominus* 14 es parla de la finalitat de la catequesi, on la fe il·lustrada per la doctrina esdevé vivència “explícita i activa”. Ja tenim una idea força interessant, on observem com la catequesi fa de pont en les diverses etapes de la vida entre la fe rebuda i la fe professada, celebrada i viscuda (*lex credendi, orandi i vivendi*).

Per l’altre costat si contemplem les diverses celebracions litúrgiques, son plenes d’elements catequètics, mitjançant gestos, signes i símbols que evangelitzen per ells mateixos. Sobre això trobem un llibre de José Aldazabal titulat *Gestos y símbolos* on reflexiona sobre la profunditat dels diversos elements que trobem en una eucaristia a nivell catequètic. La pròpia celebració de la eucaristia és una catequesi implícita i ens porta a la catequesi. El misteri de Crist anunciat a la catequesi es celebrat en la litúrgia. La catequesi al servei de la litúrgia ens introdueix a la contemplació dels misteris més grans que després se celebraran en la litúrgia i que viurem com a cristians. Això quedava molt patent en el catecumenat primitiu, on mitjançant la catequesi, rebien els sagraments i després es profunditzava sobre el sagrament rebut en les conegudes catequesis mistagògiques.

La litúrgia contribueix al fet que els fidels expressin en la seva vida personal i manifestin als altres allò que s’ha fet possible per la catequesi, penetrar en el misteri de Crist i en l’autèntica naturalesa de la veritable Església. És a dir, de la paraula d’allò que ens van ensenyar, vam començar a fer experiència.

Un bisbe ens parla

Viure la vellesa amb pau i serenitat

+XAVIER NOVELL

bisbe de Solsona

El papa Francesc ha instituït, enguany, la Jornada Mundial dels Avis i de la Gent Gran que se celebra aquest diumenge dia 25 de juliol. Tot i així, com que coincideix amb la Festa de Sant Jaume, l'Església ho celebrarà el dilluns dia 26.

¿Per què el Papa ha volgut instituir aquesta jornada? Perquè aquest col·lectiu, moltes vegades, és oblidat i en aquest temps de pandèmia són els qui han patit més les conseqüències. I també com diu ell mateix: “[...] són també les paraules que com a bisbe de Roma i com ancià igual que tu m’agradaria dirigir-te[...]”, per tant, el Sant Pare també forma part d’aquest grup de gent gran i així ho manifesta.

Ha estat, i encara estar sent, un temps molt difícil per a la gent gran, no han pogut sortir de casa, els qui viuen en residències encara menys i han patit moltíssim la solitud, la malaltia i la mort. Els avis no han pogut ni veure ni abraçar els fills i nets i, alguns, han viscut aquest temps com si fos el final de la humanitat perquè per a ells que ja estan en el tram final de la seva vida encara ha estat més difícil d’entendre i de suportar.

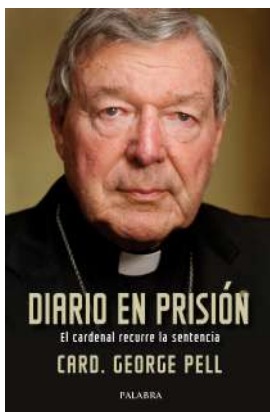
El Sant Pare, però, els hi envia un missatge d’esperança quan diu que: “Vosaltres sabeu que el Senyor és etern i que mai no es jubila. Mai.” I també els anima a anunciar l’evangeli als joves i als més petits perquè això és la seva vocació i mai no hi ha una edat per jubilar-se.

Quan aquesta pandèmia s’hagi acabat ens haurem de reconstruir, i tots som necessaris, també especialment la gent gran. El Papa parla de tres pilars: els somnis, la memòria i la pregària. Vosaltres, els avis, podeu compartir els vostres somnis amb els nets, perquè encara que vosaltres potser no els podeu dur a terme, qui sap si ells ho poden fer!

El papa Francesc diu: “Els somnis [...] estan entrelaçats amb la memòria” i la missió dels ancians és portar la memòria als altres, la memòria del que han viscut, de la seva història. Tot i que, de vegades, pot semblar que els joves no fan cas de les històries de la gent gran, en el fons és una llavor que queda sembrada en el seu cor i dona fruit quan arriba el moment.

I què cal dir de la pregària? La pregària és el que ens sosté i ens ajuda en tants moments de dificultat! I vosaltres avis segur que pregueu molt pels fills i nets que potser no ho fan. Sort en tenen ells de la vostra pregària confiada!

Acabo amb el lema d’aquesta jornada “Jo soc amb tu dia rere dia”, que així sigui, que el Senyor us acompanyi i us ajudi a viure la vellesa amb pau i serenitat.

Hem vist, hem llegit

Un cardenal a la presó

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
rector de la parròquia del Vendrell*

El primer cop que vaig saber que un cardenal havia estat a la presó va ser quan a finals dels anys setanta l'arquebisbe Pont i Gol va promoure el retorn de les despulles del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer a la seu de Tarragona. Llavors jo era un estudiant de secundària i em va impressionar llegir la biografia del cardenal Vidal, tant l'escripta pel jesuïta Ramon Comas, com la de Mn. Ramon Muntanyola, i encara més les narracions escrites pel qui havia estat el seu «familiar» Mn. Joan Viladrich. El cardenal Vidal va passar la nit del 23 de juliol a la presó de Montblanc i en va sortir l'endemà conduït per un grup d'anarquistes per a ser assassinat, fet que no es va produir per una providencial avaria de l'automòbil i l'arribada del diputat Solé Pla que portava un salconduït de la presidència de la Generalitat.

Anys més tard vaig poder llegir les memòries del cardenal József Mindszenty, primat d'Hongria, en què narrava la brutalitat i les tortures sofertes a la presó del règim comunista fins al seu alliberament durant la revolució hongaresa de 1956. Altres cardenals i arquebisbes sotmesos a la tirania estalinista més enllà del teló d'acer van patir situacions semblants i llargs anys de presó i treballs forçats: Wyszyński de Varsòvia; Stepinac de Zagreb, Beran de Praga o Slipyj de Lvov, entre molts d'altres

Conèixer la història del cardenal Vidal, empresonat pels anarquistes, o dels pastors de les Esglésies de l'est europeu, empresonats, torturats i en molts casos assassinats pels comunistes, em va immunitzar contra qualsevol virus de simpatia cap aquestes ideologies sembradores de mort, i que encara avui continuen escampant el seu verí.

Fa pocs dies he pogut llegir el *Diari de Presó* d'un cardenal dels nostres temps, l'australià George Pell. Arquebisbe de Sidney des de l'any 2001, el papa Francesc el va escollir prefecte de la Secretaria per a l'Economia, amb la missió de gestionar les finances de la Santa Seu al Vaticà l'any 2014 i membre del Consell de Cardenals que treballen per a la reforma de la cúria romana.

Tres anys més tard la policia australiana acusà el cardenal Pell de diversos abusos sexuals en el passat. Pell negà les acusacions i retornà voluntàriament a Austràlia per defensar-se. Començà un llarg camí judicial al jutjat de primera instància a Melbourne que, finalment, concloué el 27 de febrer de 2019 quan el cardenal va ser enviat a presó preventiva i condemnat a sis anys de presó el 13 de març de 2019.

El 27 de febrer, George Pell comença a escriure el *Diari de Presó*. Volum I que va del 26 de febrer al 13 de juny de 2019 i que podem llegir en castellà, editat per Palabra.

El prologuista del llibre, George Weigel, biògraf de Sant Joan Pau II i gran amic del cardenal Pell, comença el pròleg dient: «Aquest llibre, mai no s'hauria d'haver escrit», perquè certament el cardenal mai no hauria hagut d'anar a la presó.

Confesso que ha estat una lectura apassionant. Pell va suportar més de tretze mesos de confinament solitari en una presó molt dura fins que el Tribunal Suprem per unanimitat va revocar la seva condemna.

El cardenal, home de gran talla intel·lectual i espiritual, va escrivint dia a dia les reflexions des de la minúscula cel·la de la presó i la seva relació amb els funcionaris, amb els altres presos i amb milers de persones per carta, i amb la «capellana» de la presó, una admirable religiosa que acompanyà espiritualment el cardenal durant el seu captiveri.

Hi ha un fil conductor en tota la narració que és la pregària de la litúrgia de les hores (no li van permetre mai celebrar l'eucaristia) i que dona sentit al seu viure com a cristià i com a prevere. Així mateix apareixen els continus passos del seu recurs a la sentència. Tot acompanyat de reflexions sobre la vida de l'Església i del seu país, Austràlia, que jo ignorava i que m'ha agradat conèixer, fins i tot del món esportiu, del qual el cardenal és un gran afeccionat.

És el testimoni d'un home d'Església, falsament acusat, injustament condemnat en un primer judici, i denigrat públicament justament pel seu relleu com a principal figura pública de l'Església Catòlica a Austràlia, que ha hagut de sofrir un veritable camí de la creu i que sempre dona exemple de perdó cap els seus perseguidors.

Si el segle XX sabem que va ser el segle dels màrtirs per causa de les ideologies totalitàries del nazisme, el comunisme, el maoisme o el feixisme, al segle XXI, sense oblidar aquests sistemes criminals, ha començat un altre tipus de persecució contra l'Església Catòlica per part de gent molt poderosa. El procés contra Pell és un exemple de com s'intenta abatre l'Església avui, no portant els pastors als «gulags», sinó destruint el seu bon nom i la seva credibilitat.

Val la pena llegir aquest primer volum del *Diari de Presó*, tot esperant que aviat se'n publiqui la segona part.